

Obsah

Úvod	11
1. Konkurenceschopnost ekonomiky	17
1.1. Vymezení konkurenceschopnosti	18
1.1.1. Konkurenční výhoda	19
1.1.2. Konkurenceschopnost podniku	23
1.1.3. Konkurenceschopnost systému	27
1.1.4. Makroekonomická konkurenceschopnost	31
1.2. Měření a hodnocení makroekonomické konkurenceschopnosti	36
1.2.1. Obchodní výkonnost	37
1.2.2. Cenové a nákladové indikátory	41
1.2.3. Multikriteriální ukazatele	46
1.3. Závěr	48
Použitá literatura k první kapitole	52
2. Institucionální aspekty konkurenceschopnosti	55
2.1. Determinanty hospodářského růstu	57
2.1.1. Extenzivní a intenzivní faktory ekonomického růstu	57
2.1.2. Determinanty prostředí	59
2.1.2.1. BLOK A: Institucionální aspekty	59
2.1.2.2. BLOK B: Mikroekonomické prostředí	65
2.1.2.3. BLOK C: Makroekonomický – hospodářská politika	67
2.1.2.4. BLOK D: Vnější faktory	70
2.2. Institucionální kvalita a institucionální prostředí	74
2.2.1. Právo a jeho vliv na konkurenceschopnost	74
2.2.1.1. Výchozí stav práva	74
2.2.1.2. Vlastnická práva a jejich vliv na konkurenceschopnost	75
2.2.1.3. Soudnictví a jeho vliv na konkurenceschopnost	77
2.2.1.4. Bankrotové právo a jeho vliv na konkurenceschopnost	79
2.2.1.5. Závěr	81
2.2.2. Politický vývoj a konkurenceschopnost	82
2.2.2.1. Důležité faktory politického vývoje před rokem 1989	83
2.2.2.2. Analýza politického vývoje ve vztahu ke konkurenceschopnosti ČR v letech 1990–2005	83
2.2.2.3. Závěr	89
2.2.3. Demografické aspekty konkurenceschopnosti	90
2.2.3.1. Stav na počátku transformace	91
2.2.3.2. Demografický vývoj v období 1990–2005	92
2.2.3.3. Současný stav a perspektivy	96
2.2.3.4. Demografický vývoj a konkurenceschopnost	97
2.2.3.5. Závěr	98
2.2.4. Korupce a konkurenceschopnost	99
2.2.4.1. Situace v ČR v kontextu korupce na počátku transformace	99
2.2.4.2. Empirické ukazatele korupce v ČR	100
2.2.4.3. Politická korupce v ČR	104

2.2.4.4.	Závěr	106
2.2.5.	Ekonomické svobody a konkurenceschopnost	106
2.2.5.1.	Stav ekonomické svobody na počátku 90. let	107
2.2.5.2.	Indexy ekonomické svobody	109
2.2.5.3.	Analýza jednotlivých oblastí	111
2.2.5.4.	Závěr	115
2.3.	Mikroekonomické aspekty	116
2.3.1.	Vliv regulace na konkurenceschopnost	116
2.3.1.1.	Situace na počátku 90. let	117
2.3.1.2.	Vývoj celkové regulace	118
2.3.1.3.	Závěr	124
2.3.2.	Trh práce a konkurenceschopnost	125
2.3.2.1.	Trh práce v centrálně plánované ekonomice	125
2.3.2.2.	Nabídka práce	126
2.3.2.3.	Poptávka po práci	131
2.3.2.4.	Závěr	132
2.3.3.	Vliv regulace trhu práce na konkurenceschopnost	133
2.3.3.1.	Výchozí situace	133
2.3.3.2.	Regulace trhu práce v ČR v období let 1990–2005	134
2.3.3.3.	Závěr	142
2.3.4.	Politika hospodářské soutěže a konkurenceschopnost	143
2.3.4.1.	Výchozí podmínky	143
2.3.4.2.	Hospodářská soutěž v transformaci	144
2.3.4.3.	Závěr	149
2.4.	Makroekonomické aspekty	150
2.4.1.	Vztah fiskální politiky a hospodářského růstu	150
2.4.1.1.	Veřejné rozpočty na počátku 90. let	150
2.4.1.2.	Vývoj fiskální politiky	152
2.4.1.3.	Závěr	159
2.4.2.	Analýza determinant ekonomického růstu v České republice z pohledu monetární politiky	160
2.4.2.1.	Charakteristika měnové politiky a sledovaných veličin před rokem 1989	161
2.4.2.2.	Institucionální rámec a praktické provádění měnové politiky po roce 1989	162
2.4.2.3.	Vývoj inflace	165
2.4.2.4.	Analýza vývoje měnového kursu	168
2.4.2.5.	Závěr	170
2.4.3.	Vliv sociální politiky na konkurenceschopnost české ekonomiky	171
2.4.3.1.	Východiska současného pojetí české sociální politiky	171
2.4.3.2.	Charakteristika sociální politiky ve sledovaném období v obecné rovině	172
2.4.3.3.	Charakteristika sociální politiky ve sledovaném období pomocí analýzy přerozdělovacích procesů na datech ČR	173
2.4.3.4.	Zhodnocení sociální politiky ve vztahu ke konkurenceschopnosti české ekonomiky	177
2.4.3.5.	Závěr	178
2.4.4.	Strukturální změny v české ekonomice	178
2.4.4.1.	Výchozí situace	179
2.4.4.2.	Strukturální změny v letech 1990–1995	180
2.4.4.3.	Strukturální změny 1995–2006	184
2.4.4.4.	Závěr	187

2.5. Vnější aspekty	188
2.5.1. Zahraniční obchod a konkurenceschopnost	188
2.5.1.1. Výchozí situace zahraničního obchodu ČR v roce 1990	188
2.5.1.2. Základní charakteristiky vývoje zahraničního obchodu	189
2.5.1.3. Vývoj exportu ČR	190
2.5.1.4. Vývoj importu ČR	192
2.5.1.5. Institucionální vývoj zahraničního obchodu	194
2.5.1.6. Závěr	198
2.5.2. Přesuny kapitálu a konkurenceschopnost	199
2.5.2.1. Výchozí stav v roce 1990	199
2.5.2.2. Vývoj pohybu kapitálu v průběhu transformace	200
2.5.2.3. Současný stav přílivu kapitálu	206
2.5.2.4. Závěr	206
2.5.3. Pracovní migrace v České republice	207
2.5.3.1. Výchozí situace	208
2.5.3.2. Migrace cizích pracovníků do ČR	208
2.5.3.3. Pracovní migrace českých občanů do zahraničí	213
2.5.3.4. Závěr	215
Použitá literatura ke druhé kapitole	216
3. Růstová výkonnost a stabilita	229
3.1. Monetární politika a vývoj české otevřené ekonomiky	231
3.1.1. Monetární politika České národní banky	231
3.1.2. Model	232
3.1.2.1. Chování reprezentativní domácnosti	233
3.1.2.2. Chování reprezentativní firmy	235
3.1.2.3. Centrální monetární autorita	237
3.1.2.4. Zahraniční ekonomika	238
3.1.2.5. Kvantifikace modelu	239
3.1.3. Analýza chování české ekonomiky	239
3.1.3.1. Výsledky odhadu	240
3.1.4. Analýza chování ekonomiky	241
3.1.5. Závěr	248
3.2. Stylizovaná fakta o hospodářském cyklu v ČR	249
3.2.1. Úvod	249
3.2.2. Separace cyklické složky	249
3.2.3. Data	250
3.2.4. Statistické charakteristiky	250
3.2.5. Korelace	251
3.2.6. Kauzalita	251
3.2.7. HDP a jeho složky	252
3.2.8. Stylizovaná fakta hospodářského cyklu	254
3.2.8.1. Složky HDP	254
3.2.8.2. Reálné veličiny	255
3.2.8.3. Nominální veličiny	256
3.2.8.4. Závěr	257
3.2.8.5. Příloha	259

3.3.	Analýza vývoje daňové kvóty v ČR	264
3.3.1.	Úvod	264
3.3.1.1.	Plnění státního rozpočtu v letech 1998–2006	264
3.3.2.	Vývoj daňové kvóty v ČR	266
3.3.2.1.	Vývoj „hrubých“ složek složené daňové kvóty	266
3.3.2.2.	Nepřímé daně	266
3.3.2.3.	Přímé daně	268
3.3.2.4.	Závěr	272
	Použitá literatura ke třetí kapitole	275
4.	Inovační výkonnost a konkurenceschopnost	277
4.1.	Úvodem	278
4.2.	Metodika regionálního hodnocení inovační kvality podnikatelského prostředí	279
4.2.1.	Úvodní poznámky	279
4.2.2.	Vlastní metodika a výsledky regionálního hodnocení inovační kvality podnikatelského prostředí	282
4.2.2.1.	Kvalita podnikatelského prostředí	282
4.2.2.2.	Inovační potenciál firem	288
4.2.2.3.	Syntéza výsledků	291
4.2.3.	Závěrečné úvahy a doporučení	292
4.3.	Hodnocení regionální konkurenceschopnosti a její vývojové trendy	294
4.3.1.	Regionální indikátory konkurenceschopnosti a jejich dynamika	295
4.3.1.1.	Regionální HDP	295
4.3.1.2.	Průměrné mzdy	296
4.3.1.3.	Nezaměstnanost	296
4.3.1.4.	Vzdělanost obyvatelstva	298
4.3.1.5.	Saldo migrace	300
4.3.2.	Doplňkové ukazatele	302
4.3.2.1.	Dostupnost	302
4.3.2.2.	Ekonomická citlivost	304
4.3.2.3.	Potenciál ovlivnění	305
4.3.3.	Vývojová typologie krajů	306
4.3.4.	Závěr	309
4.4.	Empirická šetření v oblasti inovací	310
4.4.1.	Nástroje inovační politiky	310
4.4.1.1.	Trendchart	310
4.4.1.2.	EIS	311
4.4.1.3.	Innobarometr	311
4.4.1.4.	CIS	312
4.4.2.	Oslo manuál a jeho kritika	312
4.4.3.	Klasifikace inovací	314
4.4.4.	Inovace v podnikových šetřeních	316
4.4.4.1.	Inovace jako závisle proměnná	316
4.4.4.2.	Inovace jako nezávisle proměnná	319
4.4.5.	Organizační inovace	320
4.4.5.1.	Organizační inovace v EU šetřeních	320
4.4.5.2.	Vlastní přístup k organizačním inovacím	321

4.5.	Metodika empirického šetření konkurenceschopnosti podniků	322
4.5.1.	Východiska	322
4.5.2.	Stručná charakteristika modelu	323
4.5.3.	Struktura zjišťovaných informací	324
4.5.4.	Výběr respondentů	325
4.6.	Finanční úspěšnost tuzemských podniků	327
4.6.1.	Charakteristika základního souboru	328
4.6.1.1.	Teritoriální struktura	328
4.6.1.2.	Odvětvová struktura	330
4.6.1.3.	Vlastnická struktura	331
4.6.1.4.	Stáří podniků	332
4.6.1.5.	Závěr	333
4.6.2.	Analýza ziskovosti	334
4.6.2.1.	Metodika	334
4.6.2.2.	Skupiny podniků podle ziskovosti	334
4.6.2.3.	Teritoriální rozdělení ziskovosti	336
4.6.2.4.	Odvětvová příslušnost	336
4.6.2.5.	Vlastnická kontrola	336
4.6.2.6.	Stáří podniků	338
4.6.3.	Závěr	338
4.7.	Koncepce dotazníku	340
4.7.1.	Celková charakteristika	340
4.7.2.	Rozbor jednotlivých otázek dotazníku	342
4.7.2.1.	Společné otázky pro všechny stakeholderské skupiny	342
4.7.2.2.	Vlastníci	346
4.7.2.3.	Zaměstnanci a management	349
4.7.2.4.	Zákazníci	355
4.7.2.5.	Dodavatelé	359
4.7.2.6.	Věřitelé	363
4.7.2.7.	Místní komunita	365
4.7.3.	Závěr	369
	Použitá literatura ke čtvrté kapitole	370
	Seznam tabulek a grafů	373